

Kazimierz Pawlak Polonyalı Cam Sanatçısı*

Sadettin AYGÜN

Yard.Doç.,

Anadolu Üniversitesi

Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü

Öğretim Üyesi

Polski Square'in koridorları her 45 dakikalık ders arasında öğrenciler ile dolar. Öğrenciler burada zemine oturup sigara içer, işleri hakkında konuşur ve kendilerini çok önemli hissederler. Çünkü yüzlerce kişi arasından elenerek oraya gelmiş, kaderin seçilmiş çocuklarıdır onlar. Geleceğe umutla bakıp, kurdukları tüm hayallerin günün birinde gerçek olacağına inanırlar.

Polonya Wrocław'daki Güzel Sanatlar Akademisi'nin rektörü Prof. Jacek Szewczyk ve Kazimierz Pawlak (d.1957)'da 1977 Ekim'inde sözü geçen koridorda aynı umutları taşımaktadır. Jacek Szewczyk'in gözünden sıra arkadaşı Kazimierz'i dinlersek pek çok sanatçı için gıpta edilebilecek bir profilin ortaya çıktığını görürüz. Mükemmel bir aile, ağaçlarını bile kendi yetiştirdiği bir ev, sanatsal anlamda tatmin edici bir başarı listesi... Hepsinin ötesinde sevdiği işi yapıyor olması, 'cam'. Şahane, benzersiz cam objeleri. Bunlar da yetmezmiş gibi, artistik vizyonunu ve deneyimlerini akademideki öğrencileriyle paylaşma olanağı. Kazimierz, arkadaşına göre seçilmiş kişilerden biri (Resim 1).

Akademide çalışmaya okulu bitirmeden 5 yıl önce başladım diyor Kazimierz. Wrocław'daki Güzel Sanatlar Lisesi'nde son sınavlarını verir vermez stajyer olarak akademiyi yenileyecek bir şirkette işe girmiş. Bu görev Kazimierz'i mutlu etmeye yetmiş. Neden yetmesin ki? Pek çok arkadaşı şehrin yeşil alanlarındaki çimleri biçmek, hayvanat bahçesindeki kaplan kafesini temizlemekle uğraşırken o tüm enerjisini binadaki odaları yeniden inşa etmeye harcamış.

* Bu makale büyük oranda Kazimierz Pawlak'ın yaşamı ve eserlerinin tanıtıldığı "Kazimierz Pawlak 50 25 20, Published by Anita Bialic, Galeria BB, Krakow: 2007" Kataloğu ve "www.galeriabb.com" web sitesinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

*Resim 1.
Prof. Kazimierz Pawlak*

Stajyerlik bitip de Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü'nde öğrencilik başladığında Kazimierz camın gizemlerini 3 atölyede keşfettiğini söylüyor. Prof. Ludwik Kiczura ile Artistik Cam, Prof. Zbigniew Horbowy ile Uygulamalı Cam ve Prof. Henryk Wilkowski ile Mimaride Cam. Diploma projesini ise Prof. Horbowy'nin atölyesinde gerçekleştirmiş. Cama yapıştırılmış abajurların altında rengarenk cilalanmış piramitler.

1982 sonbaharı ise ne yazık ki sıkıntılı bir dönemin habercisi olmuş. Polonya'daki rejim değişikliği nedeniyle akademi kapatılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmış, profesörler gözüne alınmış... Böyle bir kaos ortamının içinde Kazimierz kendisinin, akademinin ve ülkesinin kaderine dair endişeleri içinde barındırırken bitirme tezini savunmuş ve Prof. Ludwik Kiczura'nın atölyesinde 1 yıl süreliğine asistanlık yapmaya karar vermiş. Kazimierz'in bu atölyede geçirdiği ilk günlerinde yaşadığı hayal kırıklığını kendi ağzından dinleyelim;

"Atölyede tahmin edilemeyecek kadar çok çay içtim ve hazırladım. İnanması güç olabilir ama fakülte atölyesi o zamanlar tamamen boştu. Bir koşuşturmaca içerisinde olan tek kişi Mr. Engel'di. Kristalleri dekore ederken onları hayal gücümüze göre keser, çaylarımızı bir tarafa koyup çok çalışsan iki adam imajı yarattırdık. Eğitim programı sadece bundan ibaretti. Hari-kulade projeler yarattık... Kağıt üzerinde."

Diploması için hazırlanırken Kazimierz öğütme üzerinde yoğunlaşmış, cam işlerinden kalma cüruf yığınlarından rengarenk cam parçalarını alıp dekoratif sanata dönüştürmüştü. 1984 yılında ise uzun dönem favorim dediği metal-taş ve optik cam sentezinin bir araya geldiği ilk

'Erozyon' işini ortaya çıkarmış.

Kazimierz optik camı metal ve taşla bir araya getirerek camdaki doğal kırılmaların aynı kalmasına izin verirken, içerisinde değişiklikler yapmış. 1986 yılına ana unsurun kolon olduğu bir seri cam projesi, 1988 yılına ise alçı kalıbında erimiş cam, alçı kalıbında erimiş cam-kil çalışmaları damgasını vurmuş. Öte yandan en sevdiğim teknik dediği 'soğuk cam' tekniğini kullanarak da çalışmalar gerçekleştirmiş. Bu çalışmalarda rengi belirleyici faktör olarak ele almış ve levha şeklindeki rengarenk camın çok bileşenli kompozisyonlarını üretmiş.

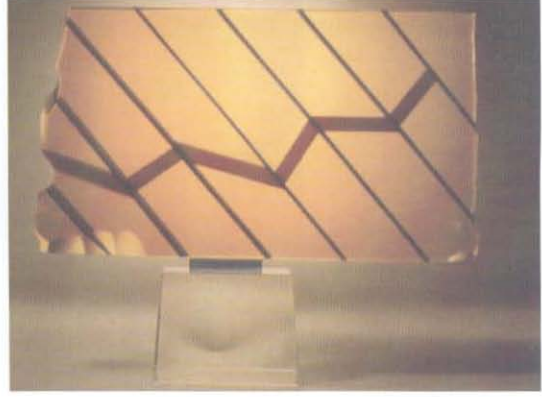
1989 yılına gelindiğinde sanatçımız monoton ve evrensel şekilde uygulanan optik cam renk şemasından sıkılmış olacak ki 'Amerika' (Resim 2) adını verdiği çok bileşenli bir seri iş ortaya koymuş. Amerika'nın

Resim 2.
Amerika I.
1989.
Yük. 42 cm.

Resim 3. Bulut, 1991, Yük. 18 cm.

Resim 4. Turuncu izgi, 1991, Yük. 18 cm.

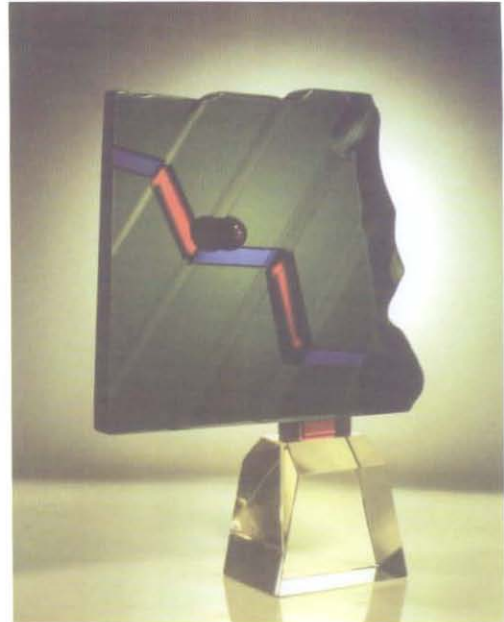
hikayesini Kazimierz yle anlatıyor;

“70’li ve 80’li yıllarda neredeyse tüm Polonyalılar Amerika’ya gitmeyi bayal ediyordu. Amerika serbest, açık ve rengarenk bir dünyanın sembolüydü. Polonya’da ise korkunç bir grilik hakimdi, renkten eser yoktu. Meslektalarım gibi ben de alımalarımnda optik camı aynı sarı limon renginde yapıyordum. Bu Polonya cam ilerinde kullanılan tek renkti ve batıdan gelen renk malzemelerini edinmek çoğunlukla ansa balıydı. Böylece ben de renklendirmeyi 2 cam parçasının arasına koyduum reçine ile yapmaya baladım. Bu formu toplarla sınırladım... Böylece ortaya 6 parçalık bir set olan Amerika ıktı.”

Sanatçının bu yıllarda gerçekleştirdiği eserlerden birkaç örnek vermek gerekirse, pencere camı üzerine sıra ile yapıtırılmı plakalar ve renkli cam parçalarından oluşan ‘Bulut’ (Resim 3), renksiz optik camın taban olarak alındığı ve sanatçının kendi deyimiyile ‘vahşi’ olarak tabir ettiği parlak renklerin kullanıldığı, kompozisyonun ana unsurunu düzenli hatların tam ortasından geçen kalın zikzak hattının oluşturduğu ‘Turuncu izgi’ (Resim 4) ve birkaç düzine parçanın kesilip daha sonra cilalanarak monte edildiği tamamen yorucu bir el iilii gerektiren ‘ok’ (Resim 5) en başta sıralanabilecek olanlardır.

1990’lı yılların başında ‘Saray’ serisi ilerini ortaya koymuş. ‘4 Ayın Sarayı’, ‘Buz Kalbin Sarayı’, ‘Iıın Sarayı’ ve ‘Buz Daının Sarayı’ bu serideki ilerin isimlerinden. Saray serisi şöyle tanım-

Resim 5.
Çok, 1991,
Yük. 22 cm.

Resim 6. Tanrının Gözü, 1994, Yük. 47 cm.

Resim 7. Pate de Verre Dekoratif Kalıp, 1996, Yük. 20 cm.

lanabilir; Kare ve dikdörtgen optik cam zeminin üzerine yapıştırılmış rengarenk cam parçacıkları ve bunların çeşitli cam parçalarından yapılmış kolonlar, küreler ve kulelerle çevrenmesi...

1994 yılında yaptığı 'Tanrı'nın Gözü' (Resim 6) ise sanatçının gözünde en iyi çalışmalarından bir tanesi. Tamamen renk ve sembolizm ile dolu bir çalışma. Kazimierz bu eserini kalıpta eritilmiş cam ile ilgili deneme çalışmaları yaparken ortaya çıkarmış. Öncelikle bir alçı kalıbını boyalar, rengarenk cömlek parçaları ve kırılmış camlarla dolduran sanatçı bunu 900 C'ye kadar pişirmiş ve kalıbı çıkartıp camın kesim ve dekorasyonu tamamlamış.

Resim 8.
Dekoratif Form
2007.
Yük. 18 cm.

1993-1999 yılları arasında sanatçı 'Pate de Verre' tekniği ve deneyim kazandığı kalıplarda eritilmiş cam tekniğini sentezleyerek çeşitli eserler ortaya koymuştur. 'Pate de Verre Decorative Mold' serisi (Resim 7) bu tür çalışmalardan oluşur. Sanatçının bu çalışmaları gerçekleştirirken karşılaştığı temel problem, dekorasyonunun çanağı saran kabartmalarla nasıl yapılacağı olmuştur. Kalıp nasıl çıkartılmalı, hangi sıcaklıkta eritilmeli, kabartmalar kalıptan zarar görmeden nasıl alınmalıdır? Arzu edilen sonuca çeşitli denemelerden sonra ulaşılmıştır.

Kazimierz'in son dönem çalışmaları incelendiğinde ise ana girdiyi cam fiberlerin (Resim 8) oluşturduğunu görürüz. "Sizi temin ederim, camdan yapıldı." diyor. Cama benzemeyen bu çalışmaları için Kazimierz. "Tırnak ucunuzla kalıbın kenarına dokunup

görmekte serbestsiniz. Sayısız deneme sonrasında cam liflerinin değişik seviyede yüzey surlarına sahip olabileceği sıcaklığı öğrendim. Çanak, cam liflerin sarmalanmasıyla oluşturuldu. Sonrası ise sadece zamanı ve sıcaklığı saptamaya kalmıştı.”

Prof. Kazimierz Pawlak'ın sanatçı kişiliğinden bahsederken akademisyen yönünü de ihmal etmemek gerekir. Akademisyenliğinin ilk döneminde hocalarıyla meslektaş olmak kendisini acemi hissetmesine neden olmuş olsa da o bu işin üstesinden başarıyla gelmiş gibi görünüyor. Akademi giriş sınavlarında jüri üyeliği, yaz stajları için denetçilik, yurt içi-dışı sergi organizasyonları, Seramik ve Cam Bölümü Başkanlığı yapmış olduğu akademik görevlerinden.

Yurtdışında katıldığı ilk sergi ise Kazimierz'in asla unutamayacağı bir anı olmuş. 'Glass 87 in Japan'. Sergiye katılmaya hak kazanması onu öyle mutlu etmiş ki başvuru ücreti olarak 20\$ yani bir aylık maaşını vermiş olmasını bile umursamamış. Öte yandan, uluslararası cam sempozyumlarında bulunmayı da ihmal etmemiş. Başlangıçta gözlemci, daha sonra ise katılımcı olarak. Her gezi sonrasında ceplerinde yeni deneyimler, arkadaşlıklar ve bilgilerle dönmüş eve. Marvin Lipofski, Henry Halem, Josh Simpson, Yan Zeritchak, Jiri Suhajek bu gezilerin ona kattığı dostluklardan sadece birkaç isim. Cam Sanatı Hareketinin temel taşlarından Harvey Littleton, Pavel Hlava, Stanislav Libensky, Daily Chichuly gibi isimlerle omuz omuza çalışmış olmak da Kazimierz'i gururlandıran anılar arasında önemli bir yer tutuyor.

Yurtdışı gezilerinden bahsederken Kazimierz'in 1997'de Fakültemizde kurulması düşünülen cam bölümü için Eskişehir'e davetli olarak geldiğini, Seramik Bölümü'nde soğuk cam şekillendirme çalıştayını gerçekleştirdiğini, Fakültemizde cam bölümünü kurma çalışmalarının bundan sonra ciddi bir şekilde başladığını, Wrocław Güzel Sanatlar Akademisi ve Anadolu Üniversitesi G.S.F. arasındaki sıcak ilişkinin o zamandan bugüne hoca ve öğrenci değişimiyle de devam ettiğini söylemeliyiz.

*Resim 9.
Anadolu Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
Cam Bölümü'nde Çalıştay
(Solda)*

*Resim 10.
Prof. Kazimierz Pawlak
Cam Bölüm Başkanı
Yard.Doç.Ekrem Kula ile
Çalıştay'da
(Sağda)*

Kazimierz Fakültemize ilk gelişinden 10 yıl sonra bu kez 2007'de, Üniversitemizin ev sahipliği yaptığı Ser-Es Seramik Cam ve Emaye Sempozyumu'na davetli konuşmacı olarak katılır (Resim 8). 'Mimari ve İç Tasarımda Sanatsal Cam' sözlü sunumu yanı sıra, bu yıl ilk mezunlarını verecek olan Cam Bölümü öğrencilerine (aralarında Wrocław Güzel Sanatlar Akademisi'nin beş Erasmus öğrencisinin de bulunduğu) Pate de Verre tekniğinin inceliklerini uygulamalı olarak gösterdiği bir çalıştay çalışması gerçekleştirir, deneyimlerini paylaşır (Resim 9, 10). Çalıştayda şekillendirilen 'Vase with Fruits' isimli Pate de Verre tekniğindeki çalışma da Üniversitemiz Çağdaş Sanatlar Müzesi'ne bağışlanır.

Son söz; Kazimierz çeyrek asırlık camla çalışarak geçirdiği sanat yaşamını tek bir cümleyle özetliyor, "*Koskoca bir çeyrek asır ve sadece çeyrek asır...*"